

ביחד או לחוד

מה קורה כשמש הכנסה מבקש לחייב בני זוג בסכומים המגיעים לעשרות אלפי ש"ח בגין חישוב מס מאוחד? ■ חישוב נפרד - סוף פסוק?

מאת: רו"ח משה יסקין

בית המשפט העליון, בראשותו של כבוד הנשיא א' גרוניס, אמר בפס"ד את הדברים הבאים: "אכן, קשה לחלוק על כך שתוצאותיה של ההלכה שנקבעה בפסק הדין אינן פשוטות מבחינת העותרים ומבחינתו של ציבור רחב של בני זוג העובדים יחדיו בתאגיד שבבעלות אחד מהם או שניהם. אין ספק, והדברים אף עולים מפורשות מפסק הדין, כי העותרים הצביעו על קשיים משמעותיים הנובעים מהוראת הסעיף הנזכר. אולם נראה, ובכך מצטרף אני לדברי חברי בפסק דינם, כי נוכח לשונו המפורשת של ההסדר החוקי, פתרונם של קשיים אלה מונח לפתחו של המחוקק". משמעות דבריו של כבוד הנשיא א' גרוניס היא, שכדי להסדיר את הנושא נדרש תיקון חקיקה בפקודת מס הכנסה.

נושא חישוב נפרד/מאוחד הפך להיות אחד הנושאים המרכזיים בכל דיון שומות, אשר עוסק בעסקים/תאגידים משפחתיים. פקידי השומה מבקשים לחייב בני זוג בסכומים המגיעים לעשרות אלפי ש"ח ואף למעלה מכך בגין חישוב מס מאוחד, גם אם ברור שמדובר בכשל טכני שלא היה עולה כלל לדיון במידה ולא היה מדובר בבני זוג (אם במקום בן/בת הזוג היה מועסק צד ג' כלשהו). נציבות מס הכנסה פרסמה ביום 4 ביולי 2012 הקלות מסוימות במסמך פנימי שקבע מעין הוראות מעבר, אשר באות להקל על נטל המס על הנישומים המחויבים במס בשל סוגיה זו. כנראה שגם שם מבינים את הפגיעה האנושה שתיגרם למגזר רחב של נישומים עקב הדרישה לערוך חישוב מס מאוחד לבני זוג אשר עובדים יחד בעסק בבעלותם המשותפת או בבעלות אחד מהם. יחד עם זאת ובאותה נשימה מצוינת במסמך של נציבות מס הכנסה העובדה, כי לאחרונה בוצע עיבוד במחשבי שע"מ לאיתור ולטיפול בדוחות אשר הוגשו בעבר לרשויות המס ונעשה בהם חישוב נפרד. בימים הקרובים הרשימות תישלחנה למשרדים.

לדעתי, לנוכח המצב החדש שנוצר, יש צורך בשינוי חקיקה, אותו חייבים להוביל הארגונים הכלכליים המייצגים את המגזרים שנפגעו (חלק מאותם ארגונים כלכליים ביקשו להצטרף להליך הבקשה לדיון הנוסף כידידי בית המשפט). חובה לפעול בנחישות ובהתמדה, בדומה לדרך המהירה לשינוי החקיקה שבה נקטה רשות המיסים לאחר פרסום פס"ד ורד פרי, שביטל למעשה את השלכות פסק הדין בעניין התרת הוצאות מטפלת כהוצאה מוכרת. מעבר לכך, על אף פסק הדין ולאור הציפייה לתיקון חקיקה בהתייחס לנושא זה, יש לדעתי להמשיך ולטעון בדיוני שומות המתנהלים כרגע לקיום חישוב נפרד לבני זוג אשר עובדים יחד בעסק בבעלותם המשותפת או בבעלות אחד מהם, כל עוד הבסיס הכלכלי והעובדתי תומכים בכך.

* הכותב הינו שותף מנהל במשרד יסקין ושות' רואי חשבון

דחיית הבקשה לקיום דין נוסף בבית המשפט העליון בעניין חישוב נפרד/מאוחד (דנ"א 2103/12 סימה ומשה מלכיאלי, שרה ושחר שקורי, ענת ויצחק כהן נגד פ"ש אשקלון, פ"ש כפר סבא ופ"ש עפולה מיום 24 יוני 2012) פתחה מחדש את השיח הציבורי בנוגע לאופן ביצוע חישוב המס של בני זוג העובדים בעסק משותף: האם הם זכאים לחישוב מס נפרד בגין הכנסותיהם מהעסק המשותף או שהם חייבים בחישוב מס מאוחד ("יחוס הכנסות שני בני הזוג לאחד מהם בלבד). החלטת בית המשפט העליון מחודש יוני 2012 הפרה בהינף קולמוס איזון עדין שהושג בעקבות פסיקה קודמת בבית המשפט העליון (פס"ד קלס) ופרקטיקה שהשתרשה עם השנים.

נתאר מקרה ספציפי שיכול להעיד על הנעשה בעסקים רבים: יואל ומירי נשואים. יואל הינו בעל המניות היחיד בחברה תעשייתית המעסיקה 12 עובדים. הוא משמש בתפקיד מנכ"ל החברה, איש הפיתוח, תמיכה טכנית ועוד. יואל ביקש להעסיק מנהלת משרד שתעסוק גם במשלוח הצעות מחיר ללקוחות, אולם עלות המעביד המקובלת בשוק לתפקידים כאלה היתה מעבר ליכולתו (12,000 ש"ח). היות ומדובר בתפקיד נחוץ להמשך קיומה של החברה, הצליח יואל לשכנע את מירי אישתו, אשר פרשה לגמלאות ממשרד החינוך, לקחת על עצמה את התפקיד. מירי רואה את עצמה כשותפה שווה בחברה, ולכן נכנסה לתפקיד בסערה: עבדה שעות רבות מעבר למשרה המקובלת, שיפרה את מערך הגביה של החברה וסייעה ליואל להתכונן לעסוק בעיקר ולא בטפל.

לאור מצב תזרים המזומנים של החברה, נקבע שכרה של מירי לסך של 6,000 ש"ח ברוטו בלבד, הרבה מתחת למחיר השוק שהיה משלם יואל לצד ג' באותו תפקיד.

אין ספק שמדובר במשרה אמיתית, שמירי עובדת בפועל בעסק ושהיא משתכרת משכורת נמוכה מהמקובל. מירי מעבירה כרטיס נוכחות בכניסה וביציאה מהעבודה, הלקוחות עובדים מולה ישירות, הספקים עובדים איתה באופן שוטף, ואין כלל מחלוקת לגבי העובדה שבמידה ומירי תחליט לעזוב את מקום עבודתה, החברה תיאלץ לגייס עובדת/ת במקומה ולשלם ל/ה שכר גבוה באופן משמעותי מהשכר שמשולם למירי.

בעצת רואה החשבון שלהם, החליטו בני הזוג לדווח למס הכנסה על הכנסותיהם מהחברה בחישוב נפרד, המאפשר לכל אחד מבני הזוג לנצל את כל מגני המס שפקודת מס הכנסה מציעה, דהיינו: ניצול מדרגות המס הנמוכות, נקודות זיכוי וכדומה.

בחישוב נפרד הכנסתה של מירי ממשכורת חייבת במס הכנסה בסך של כ-800 ש"ח לחודש בלבד. לעומת זאת, דחיית על הסף של האפשרות לחישוב נפרד גוררת חובות מס משמעותיים שיכולים להסתכם בעשרות אלפי שקלים לשנה.